

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y cyfarfod: 12ed Mawrth 2024
Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Dyfrig Siencyn
Swyddog Cyswllt: Dafydd Gibbard, Prif Weithredwr
Teitl yr Eitem: Cyllido prosiectau y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

1. Y penderfyniad a geisir

- 1.1 Cymeradwyaeth y Cabinet i flaenoriaethu £1,640,495 o'r gronfa hinsawdd ar gyfer y prosiectau canlynol:
- Cynllun Fflyd Werdd – £1,048,400
 - Cynllun Peilot Uwchraddio Goleuadau – £416,617
 - Cynllun Pympiâu Gwresogi - £175,478
- 1.2 Dirprwyo'r hawl i flaenoriaethu gwariant gweddill y gronfa cynllun hinsawdd i'r Prif Weithredwr, mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd ac Aelodau'r Bwrdd Hinsawdd a Natur.

2 Y Rheswm Dros yr Angen am Benderfyniad

- 2.1 I flaenoriaethu'r gronfa hinsawdd er mwyn galluogi'r Cyngor i weithredu prosiectau a fyddai'n arwain at leihad mewn allyriadau carbon a chyfrannu at ein nod o fod yn garbon sero erbyn 2030.

3. Cefndir

- 3.1 Yn ei gyfarfod ar 8 Mawrth 2022 fe wnaeth y Cabinet fabwysiadu'r [Cynllun-Argyfwng-Hinsawdd-a-Natur.pdf \(llyw.cymru\)](#) (CAHN) oedd yn datgan ein uchelgais "Bydd Cyngor Gwynedd yn garbon sero net ac yn ecolegol gadarnhaol erbyn 2030."
- 3.2 Roedd yr adroddiad hwnnw'n datgan, ym mharagraff 5.2:

'Mae angen gwneud gwaith pellach er mwyn mesur cost ariannol rhai o'r prosiectau unigol, ac i gadarnhau cyfanswm y gronfa ariannol fydd ar gael ar gyfer cyllido'r cynllun hwn. Bydd y gwaith hwnnw'n cael ei wneud yn y dyfodol agos a byddwn yn cyflwyno adroddiad ariannol pellach at sylw'r Cabinet maes o law er mwyn penderfynu ar flaenoriaeth y prosiectau i'w gweithredu.'

- 3.3 Rydym wedi bod yn gweithio'n barhaus i ddatblygu a sefydlu cost rhai prosiectau unigol. Mae'r maes, a'r dechnoleg yn bennaf, yn datblygu yn gyflym ac yn gyson a petawn yn ceisio cynllunio pob prosiect a'u prisio cyn dechrau gweithredu, mae peryg i ni arafu cynnydd a pheidio cyflawni fel y byddwn yn dymuno.
- 3.4 Rydym felly wedi adnabod y prosiectau hynny sydd fwyaf aeddfed, a synhwyrol i'w gweithredu tra'n parhau i ddatblygu cynlluniau eraill.
- 3.5 Yng nghyfarfod y Cyngor ar 3 Mawrth 2022 fe gytunwyd i greu cronfa 'cynllun hinsawdd' gwerth £3m drwy'r broses bidiau refeniw un-tro, at bwrpas gweithredu'r CAHN.
- 3.6 Yn ogystal â hynny, fe wnaeth y Cabinet gytuno yn ei gyfarfod ar 22 Tachwedd 2022 i ddefnyddio £2.8m o'i gronfeydd cyffredinol i ariannu cynllun buddsoddi mewn paneli solar PV ar 54 o'n hadeiladau, gyda'r arbedion refeniw yn cyfrannu at ein cynllun arbedion.
- 3.7 Hyd at Mawrth 2024 mae £214,928 wedi ei ymrwymo i'w wario allan o'r Gronfa Hinsawdd, ac os yw'r Cabinet yn penderfynu ariannu'r prosiectau yn 1.1 byddai'r swm sy'n weddill yn y gronfa er mwyn ariannu prosiectau i'r dyfodol yn £1,144,577.
- 3.8 Byddai ariannu'r 3 prosiect yn 1.1 uchod yn cyfrannu at gyflawni'r prosiectau canlynol yn y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur (CAHN):
 - 7.8 *Gwella ffabrig adeiladau sy'n eiddo i'r cyngor er mwyn eu gwneud mor effeithlon o ran ynni a phosibl.*
 - 7.9 *Trydaneiddio systemau gwresogi adeiladau er mwyn lleihau allyriadau carbon*
 - 7.12 *Uwchraddio goleuadau arbenigol mewn canolfannau hamdden er mwyn defnyddio llai o ynni*
 - 8.1 *Symud oddi wrth defnyddio cerbydau tanwydd ffosil tuag at fflyd o gerbydau (ceir a faniau) ULEV.*

4. Prosiectau

Cynllun Fflyd Werdd

- 4.1 Yn ei gyfarfod ar 24 Ionawr 2023, bu i'r Cabinet fabwysiadu'r Cynllun Fflyd Werdd 2023-2029, a'i nod yw 'i ddarparu fflyd o gerbydau diogel, effeithiol a di-allyriad i wasanaethau'r Cyngor er mwyn ei galluogi i gyflawni i bobol Gwynedd'.
- 4.2 Mae Gwasanaeth Fflyd y cyngor wedi bod yn rhan o drefniant pryniant cenedlaethol ble mae nifer o awdurdodau lleol drwy Gymru wedi ymrwymo i gyfuno eu archebion am geir a faniau trydan bach drwy osod un archeb ar y cyd. Bydd gosod un archeb fawr yn lleihau'r gost prynu o'i gymharu â phetai'r cyngor yn gosod archeb ar ei phen ei hun.
- 4.3 Mae gennym 44 o gerbydau disel a phetrol sydd yn cyrraedd diwedd eu hoes yn 2023/24, a 23 o gerbydau yn 24/25. Un unol â'n Cynllun Fflyd Werdd byddwn yn eu amnewid am gerbydau trydan yn eu lle. Bydd y pryniant yma yn creu arbedion allyriadau o 64 tonnelli o CO2.
- 4.4 Mae arian eisoes wedi ei gronni yn y gronfa fflyd (drwy ddibrisiant ayb) i gyfrannu at gost prynu cerbydau newydd, ond gan fod y gost o brynu cerbyd trydan yn uwch na phris cerbyd disel/petrol, mae bwlch ariannu yn y cyllid sydd wedi ei gronni â'r gwir gost o brynu.

- 4.5 Mae'r amcanion arbedion refeniw yn nhabl 4.6 isod yn seiliedig ar oes o 5 mlynedd i gerbyd newydd; ar arbedion defnyddio trydan yn hytrach na disel; a chostau cynnal a chadw. Gan na fyddwn yn gwybod beth fydd yr arbedion yn llawn tan ymhen 5 mlynedd ni allwn roi'r arbediad yn erbyn y gost prynu ar hyn o bryd.

Blwyddyn	Arian wedi ei gronni drwy drefn di-brisio/cronfa fflyd	Gwir bris cerbyd newydd	Bwlch ariannol	Amcan arbedion refeniw (5 mlynedd)	Amcan tCO2e
2023/24	£486,660	£1,176,594	£689,934	£396,000	64
2024/25	£300,813	£659,280	£358,466	£207,000	34

- 4.6 Gwneir cais am £1,048,400 o'r gronfa cynllun hinsawdd i ariannu'r bwllch ariannol i brynu 67 o gerbydau trydan ar gyfer 2023/24 a 2024/25.

Cynllun Peilot Uwchraddio Goleuadau

- 4.7 Wedi i'r Cyngor fabwysiadu'r CAHN penodwyd Gwasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru (WGES) i asesu'r cyfleoedd pellach i leihau allyriadau carbon o adeiladau'r cyngor. Cynhaliwyd adolygiad pen desg o'r arferion rheoli ynni presennol ynghyd â dadansoddiad meintiol o effeithlonrwydd yr adeiladau.
- 4.8 Un o'r prosiectau sydd wedi ei adnabod yw i uwchraddio goleuadau wrth symud o diwbiau fflwroleuol i rhai LED.
- 4.9 Byddai newid goleuadau y rhan fwyaf o'n adeiladau yn gofyn am fuddsoddiad sylweddol a byddai'n cymryd rhai blynyddoedd i'w gwblhau, felly y bwriad yw yn gyntaf cynnal peilot o 6 adeilad gwahanol eu natur a'u defnydd, gan adolygu'r canlyniadau cyn penderfynu symud ymlaen i'w ehangu ar draws ein hystâd. Bydd y peilot yn cynnwys Cartref Preswyl, Ysgol Gynradd, dwy Ysgol Uwchradd, a dwy Ganolfan Hamdden.
- 4.10 Ar hyn o bryd, rydym yn amcangyfrif y byddai angen buddsoddiad pellach o £3.3m i gyflawni'r ail gam hwn (prosiect llawn yn y tabl yn 4.13). Byddai'r ffigwr hwn yn cael ei adolygu ar ôl rhedeg y cynllun peilot.
- 4.11 Mae'r costau a'r arbedion ariannol a charbon ar gyfer y cynllun peilot fel â ganlyn. Amcangyfrif yw costau'r prosiect llawn ar hyn o bryd:

	Amcan Gost	Amcan Arbedion Ariannol	Amcan Arbedion Carbon tCO2
Peilot	£416,617	£53,880	56t
Prosiect llawn	£3,300,000	£444,335	468t
Cyfanswm	£3,716,617	£498,215	524t

- 4.12 Gydag ansefydlogrwydd y farchnad ynni, mae'n bosib y gall pris uned o drydan gynyddu dros y blynyddoedd i ddod, ac yn hynny o beth mae'r tabl isod yn amlinellu sut byddai newid i bris uned yn

effeithio yr achos fusnes. Blwyddyn yn ôl roedd ein costau trydan yn 16.5c yr uned ond bellach wedi cynyddu i 25c.

Cost Buddsoddi Peilot	£416,617			
Cost trydan yr uned	25c	34c	54c	60c
Arbedion Blynyddol	£ 53,880	£ 73,277	£ 116,380	£129,312
Cyfnod ad-dalu (blynyddoedd)	7.7	5.7	3.6	3.2

4.13 Gwneir cais am gyllid o'r gronfa cynllun hinsawdd o £416,617 er mwyn ariannu'r Cynllun Peilot Uwchraddio Goleuadau.

Cynllun Pympiâu Gwresogi

4.14 Gan ddilyn yr un egwyddor o redeg cynllun peilot, fe wnaethom ymgeisio am grant gan Wasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru er mwyn gosod pympiâu gwresogi ar dri safle – dwy safle Ysgol Gynradd a Chanolfan Hamdden. Erbyn hyn, rydym wedi cael cadarnhad o'r cynnig grant o £1,754,776.

4.15 Er mwyn hawlio'r grant yma, bydd angen i ni fuddsoddi 10% o arian cyfatebol.

4.16 Mae hwn yn gyfle euraidd i ni dreialu'r dull gwresogi carbon isel hwn a'n galluogi i ddysgu gwersi cyn ystyried uwchraddio gweddill ein stad.

4.17 Gwneir cais am gyllid o'r gronfa cynllun hinsawdd o £175,478 er mwyn denu'r grant o £1,754,776 i ariannu'r 3 cynllun i ddatgarboneiddio gwresogi.

Prosiectau eraill

4.18 Mae cyfleon eraill wedi amlygu eu hunain i arbrofi a threialu nifer o bethau yn y maes, er enghraifft er mwyn annog teithiau carbon isel wrth i fwy o staff gymudo i'r gweithle yn unol â'r Polisi Gweithio'n Hybrid,

- prynu beic trydan i staff fenthyca i gymudo i'r gwaith
- hurio cerbyd trydan i'w logi i staff gael ei dreialu i gymudo i'r gwaith
- annog staff i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus drwy gynnig tocyn tymor yn rhatach
- annog staff i rannu ceir

4.20 Mae'r Bwrdd Hinsawdd a Natur wedi datgan ei gefnogaeth i fod yn arbrofi ac arloesi yn y maes er mwyn gweithio tuag at y nod o gyrraedd net sero a bwriedir symud ymlaen i fuddsoddi'n rhesymol yn y cynlluniau hyn.

5 Cronfa Cynllun Hinsawdd

5.1 Ers sefydlu'r Gronfa Hinsawdd yn 2022, mae £214,928 wedi ei glustnodi ar gyfer materion megis cyllido swydd Rheolwr Rhaglen, hyfforddiant llythrennedd carbon, arian cyfatebol i ddenu grant i uwchraddio goleuadau'r Ganolfan Tennis, ac astudiaethau dichonolrwydd caffael a dadgarboneiddio gwres.

- 5.2 Mae £2,785,072 o'r £3M yn weddill o'r gronfa.
- 5.3 Pe byddai'r Cabinet yn cytuno i ariannu'r prosiectau a nodir yn yr adroddiad hwn, byddai'r swm yma yn lleihau i £1,144,577.
- 5.4 Mae'r Bwrdd Hinsawdd a Natur yn arwain ar y maes hwn o fewn y cyngor ac felly mae'n synhwyrol i'r bwrdd ddylanwadu ar sut i flaenoriaethu gwariant y gronfa hon o hyn ymlaen.
- 5.5 I'r perwyl hwn, ac er mwyn galluogi'r gweithredu ar flaenoriaethau'r Bwrdd Hinsawdd a Natur fel mae cyfleon yn codi, gofynnir i ddirprwyo'r hawl i benderfynu ar ddyraniad gweddill y Gronfa Hinsawdd i'r Prif Weithredwr mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd ac Aelodau'r Bwrdd Hinsawdd a Natur.

6 Camau nesaf ac amserlen

- 6.1 Yn ddarostyngedig ar benderfyniad y Cabinet, byddwn yn symud ymlaen i
- Archebu'r ceir fflyd trydanol
 - comisiynu'r gwaith uwchraddio goleuadau mewn 6 safle
 - comisiynu'r gwaith datgarboneiddio gwres mewn 3 safle er mwyn hawlio'r arian grant perthnasol.

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Rhoddwyd cadarnhad i'r cabinet ym Mawrth 2022 wrth fabwysiadu y Cynllun Argyfwng Hinsawdd y byddai adroddiad pellach ar ddefnydd y gronfa yn cael ei gyflwyno iddynt. Mae'r adroddiad yma yn cyflawni hyn ac yn rhoi cyfle i ddioli adnoddau i'r prosiectau penodol. Mae'r penderfyniad a'r dirprwyo yn briodol.

Y Pennaeth Cyllid:

Gallaf gadarnhau cywirdeb y ffigyrau sydd yn yr adroddiad. Nid oes gennyf wrthwynebiad i'r penderfyniad a geisir.
